

Beline Geertsema - Van arboreum tot stadspark

Het grote aantal plantintroducties in de 18e en 19e eeuw is te koppelen aan de welvaart van particulieren in die tijd. Hun collecties van planten, heesters en bomen konden worden onderhouden met flink wat tuinmannen. Toen arbeid duurder werd, liep het met veel collecties niet goed af. In de 21ste eeuw is de plek van sommige enthousiaste eigenaren ingenomen door stichtingen met enthousiaste vrijwilligers, vaak op zoek naar subsidies voor onderhoudskosten.

Veel lokale stichtingen die een tuin of park onderhouden zetten zich in voor : - cultuurhistorische groene monumenten in stand houden, men kan de geschiedenis eraan aflezen - museale functie - educatie door het uitdragen van die kennis, publiek trekken - collectie-beheer, met naambordjes, en een verhaal - samen werken, passie delen, binding van enthousiaste mensen - recreatie; veilige groene rustpunten - biodiversiteit.

Collectietuinen hebben soms grote transformaties doorgemaakt. Wat voorbeelden. Pinetum Schovenhorst in Putten uit 1848 heeft een functiewijziging doorgemaakt van onderzoek naar recreatie. Begonnen als proeftuin en later arboretum is er tegenwoordig een speelbos, uitkijktoren en locatieverhuur. Arboretum Trompenburg uit 1870 is steeds in de familie gebleven tot het laatste lid overleed. Deze voormalige buitenplaats op veengrond moet hard werken en creatief zijn om het hoofd boven water te houden. Het organiseren van evenementen is beperkt mogelijk op veengrond. De gemeente Rotterdam heeft de subsidie stop gezet.

Trompenburg doet mee aan allerlei Rotterdamse culturele activiteiten. Voor het Gimborn park in Doorn (1926) hing het voortbestaan een tijd aan een zijden draadje, maar heeft het gered. Na afstoting door Universiteit Utrecht wordt gewerkt met een combinatie van wetenschappelijke, educatieve en recreatieve functies en verhuur. Het Cantonspark in Baarn is ontstaan als overtuin van villa Canton in 1902 – 1918. Tuinbaas J.Goossen maakte het ontwerp. In 1920 werd de tuin eigendom van Universiteit Utrecht en bleef dat tot 1985. De universiteit voegde een systeemtuin in en gaf er onderwijs. In 1987 werd de gemeente Baarn eigenaar waarmee het park in nieuwe fase, als stadspark, in ging. De gemeente voegde een kinderboerderij toe en legde rozenperken aan om te verhinderen dat er wordt gevoetbald. Uit zorg over de afnemende kwaliteit van het beheer nam een medewerker van de universiteit in 1993 het initiatief tot de oprichting van de Stichting Vrienden Van het Cantonspark. Baarn is al een hele groene gemeente en een stadspark is daarom niet dringend nodig. Het verantwoorden van investeringen in het park is dan ook lastig voor de gemeente. Dankzij het werk van de vrijwilligers staat het park er toch mooi bij en levert een kleurige achtergrond voor veel trouwreportages. De grote wintertuin (gebouw met veel glas) werd voor 2,3 miljoen euro gerestaureerd. De beoogde nieuwe functie viel echter niet in goede aarde bij omwonenden, waardoor het gebouw leeg staat en opnieuw dreigt te vervallen. Zo blijft er telkens zorg om dit monument in stand te houden.